

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Zelfredzaamheid

door Désanne van Brederode De auteur is schrijver. In deze rubriek belicht ze een woord of uitdrukking uit het politieke taalveld.

De waarde die zowel ouders als kinderen aan zelfredzaamheid hechten, is evident. Een mens is pas echt volwassen en vrij wanneer hij ook in tijden van nood niet terugvalt in de hulpeloze, passieve kinderrol, maar zelf actie onderneemt. Zonder zijwieltjes en rugdekking. Zonder iemand die klaarstaat met pleisters, snoepjes en wijze raad. 'Laat me nou! Ik kan het heus!'

Alleen al het woord 'zelfredzaamheid' inspireert en stimuleert, bemoedigt en geeft vertrouwen in eigen kunnen. Deze feelgoodkwaliteit van het begrip kennen politici maar al te goed. Dus presenteren ze ogenschijnlijk strenger beleid positief, door te benadrukken hoezeer de zelfredzaamheid van burgers hun aan het hart gaat. Of het nu ouderen, chronisch zieken, vluchtelingen, studenten of langdurig werklozen betreft: dat er financieel gekort gaat worden, of dat bepaalde regelingen en hulp geleidelijk komen te vervallen, is omdat er meer gaat worden ingezet op het zelfredzaam maken van het individu.

Mensen worden opnieuw of voor het eerst 'in hun kracht gezet', ze krijgen energie en zelfvertrouwen als ze gaan handelen en, belangrijker nog, 'participeren'. Nog mooier is het als ze in hun beperkingen hun kansen gaan ontdekken, in plaats van gemakzuchtig te blijven profiteren. Paternalistisch? Integendeel. Het initiatief ligt weer waar het hoort: bij de volwassen burger zelf. Je zou nog bijna vergeten dat er mensen

zijn die zichzelf helemaal niet kunnen redden. Niet omdat ze zwak zijn, of laf, of lui, maar omdat ze vaste grond onder de voeten ontberen, terwijl het water hen na aan de lippen staat. Geen horizon, geen perspectief, iedere dag een vat vol onaangename verrassingen, door het verloop van een ziekte of doordat de oorlog elders zijn tol blijft eisen. En daarbij soms ook nog verantwoordelijkheid dragen voor meer dan alleen hun eigen leven. Want er zijn mensen die niet alleen zichzelf willen redden. Zeker in niet-westerse culturen is het niet gebruikelijk dat je tegen je naasten zegt dat ze het zelf maar moeten uitzoeken. En daarnaar handelen? Velen beleven het als verraad aan hun wortels, hun gemeenschap. Niet helemaal onterecht, dunkt me.

Wanneer politici een inclusieve samenleving willen voorstaan, wordt het misschien tijd om eens kritisch naar het begrip 'zelfredzaamheid' te kijken en de volgende vraag te stellen: wie heeft de zelfredzaamheid het hardst nodig; de burger met problemen en noden, of de politicus die zijn meedogenloze onverschilligheid graag verkoopt als een diepe liefde voor andermans autonomie en onafhankelijkheid?